

5. ÜNİTE: Roman

Konu	Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatından Bir Roman Örneği	⌚ 40+40 dk.
Kazanımlar	A.2. 1. Metinde geçen kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tespit eder. A.2. 4. Metindeki çatışmaları belirler. A.2. 6. Metindeki şahıs kadrosunun özelliklerini belirler. A.2. 7. Metindeki zaman ve mekânın özelliklerini belirler. A.2. 8. Metinde anlatıcı ve bakış açısının işlevini belirler. A.2. 9. Metindeki anlatım biçimleri ve tekniklerinin işlevlerini belirler. A.2. 10. Metnin üslup özelliklerini belirler. A.2. 13. Metni yorumlar. A.2. 14. Yazar ile metin arasındaki ilişkiyi değerlendirir. A.2. 16. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.	

Yönerge

Aşağıda verilen metni okuyunuz. Soruları metni göz önünde bulundurarak cevaplayınız.
(Metnin aslına sadık kalmıştır.)

SAATLERİ AYARLAMA ENSTİTÜSÜ

Terhis olup da İstanbul'a döndüğüm zaman şehri, insanlarını değişmiş buldum. Her şey fakir, biçare ve altüsttü. Babam harb içinde ölmüştü. Üvey anam evde tek başına yaşıyordu. Kapıdan girer girmez bu dört yılın beyhude geçtiğini daha ilk anda anladım. Evde hiçbir şey değişmemişti. Sofanın ve odaların kapısında daha yırtık, daha renkleri atmış, fakat dışarıya karşı yine eskisi kadar kapalı aynı perdeler sarkıyor, duvarlarda aynı levhalar asılı duruyordu. Sofadaki eski hasırın son parçası her adımda dağılmaya hazır, etrafı küf, rutubet kokusu ile dolduruyor, mübarek daha tozlu, Kafkas çöllerinde hastalanmış bir çöl devesi gibi bitkin, kendi köşesinde hiçbir nizamı girmiyen bir zamanı sayıklıyordu.

Daha ilk adımı atar atmaz, gerçekten baba evine, çocukluğuma, ilk gençliğime, ne dersiniz deyiniz, döndüğümü anladım. Halbuki ben bu dört seneden neler beklemiştim. Şimdi ise içimde aynı hayat isteksizliği, her şeyi aynı umursamamak vardı.

İlk günler o kadar üzücü olmadı. Üvey anam şefkat için doğmuştu. Acınacak derecede yalnızdı ve bu yalnızlığı içinde benim düşünceme yapışarak yaşamağa öyle alışmıştı ki, geldiğim gün sevincinden ölecek sandım. Dört sene, o zaman oldukça geniş olan bahçenin her meyvasından o sıkıntı içinde ayrı ayrı reçeller kurmuş ve saklamıştı. Bunu ilk kahvaltımda gördüm ve şaşırdım. "Şu erikten ye... Yaptığım zaman baban sağdı... Bu vişneyi evvelki sene yapmıştım... Sana sakladım... Yok canım, bozulmuş olur mu hiç?... Bu kayısı da o senenin A, olur mu, bir kere tadıver..." Böylece dört ayrı mevsimin reçellerini bir günde tatmağa mecbur olmuştum. Kadıncağız durup durup ağlıyor, boynuma sarılıyordu. Beni güzel, kahraman, becerikli buluyor, yaptığım büyük işlerin hikâyesini dinlemek istiyordu. Gelecek hakkında korkularımı anlatmağa kalktıkça sözümü kesiyor, "Hiç olur mu? Senin gibi adam! İşsiz kalır mı hiç?" diyordu. Ben de yavaş yavaş buna inanmaya başladım.

Durmadan iş arıyordum. Fakat İstanbul'da benim gibi terhis edilmiş on binlerce genç adam vardı. Vapurlar her gün esirlikten dönen yüzlerce insan getiriyordu. Bir türlü iş bulamıyordum. İlk aylar, birikmiş maaşlarımın verdiği nisbi bir rahatlık içinde geçti. Bir uçuruma uzatılmış bir kalas üzerinde yürür gibi sade tehlike ve muvazeneden ibaret bir hayat yaşıyordum.

Tekrar mazinin ağına düşmemek için eski tanıdıklardan hiç birini görmüyordum. Zaten Abdüsselâm Bey'den başkası kalmamıştı. O kadar sevdiğim bu adamcağızı dahi görmemek için, o günlerde sık sık gittiğim Harbiye Nezaretinin yolunu değiştirmiştim. Şehzade Camiinin, Direklerarasının arkasından gidip geliyordum.

Fakat o gelip beni buldu. Bu, dönüşümün üçüncü ayındaydı. Bir sabah evimizin önünde, erkenden bir araba durdu. Pencereden yavaşça baktım. İçinden Abdüsselâm Beyin indiğini gördüm. Kapıda, "Nerede bu hayırsız oğlan!" diye soruyordu.

Yukarıya çıkmadı. Aşağıda taşlıkta giyinmemi bekledi. Arabasına alıp Soğanağda yeni taşındığı konak yavrusu evine götürdü.

Eski konak, debdebe, arabalar, atlar, hizmetçiler, her taraftan akan refah bu yeni evde şimdi hâtıra bile değildi. Ne de eski kalabalık vardı. Biçare adam küçük kızı, damadı, onların çocukları ve

bir de karısı ölmüş olan Ferhat Beyle yapıp oturmuyordu. Bir iki ihtiyar emektar, iki hafta sonra beni –ilk yapılacak iş bu imiş gibi- evlendirdiği yetiştirmesi Emine beraberlerinde idi.

İlk önce ikinci katta kendi odasına çıktık. Üzerinde küçük Hint işi bir çekmece duran bir sedire beni oturttu. Çekmecenin üstünde zarf zarf mektuplar, herbirinin yerini ayrı ayrı bildiği zarfından çıkarıp bana uzatıp gösterdiği fotoğraflar vardı.

Ona iş bulmak için çektiğim sıkıntıyı anlattım. Bana hak verdi. Beraberce aramayı va'detti. Fakat iş yoktu. Abdüsselâm Bey'in eski tanıdıkları ya ortadan çekilmişler, yahut da adamcağıza ehemmiyet vermiyecek derecede değişmişlerdi. Birkaç gün sağa sola gidip geldikten sonra tahsilimi tamamlama karar verildi. Onun ve bilhassa Ferhat Bey'in teşvikiyle Posta Telgraf Mektebine girdim. Mekteplerin hemen hemen bomboş olduğu, neredeyse araya simsar koyarak mükâfat vadederek öğrenci aradıkları bir zamanda, hiç olmazsa dışarıdan en mütevazisi gibi görünen bu mektebi acaba neden seçmiştiler? Hakikat şu ki, beni o kadar sevmelerine rağmen hakkımdaki düşünceleri değişmemişti. Mamafih Abdüsselâm Bey bunun için mühim başka sebepler de gösteriyordu. Tahsil kısa idi. Talebe-ye ufak bir geçim parası veriliyordu. Ayrıca da telgrafçılığın saatçiliğe benzediğine hükmetmişti. Bu hükmü, belki alıcı ve verici aletlerin tıktırty ile çalışmasından geliyordu. Belki de sadece işin içinde alet denen şeyin bulunması yüzündendi.

–Senin için bir şeyler kurcalamak lâzım geldiğine göre iyi kötü bu merakını bu işte tatmin edersin... diyordu.

Mektebe yazıldıktan, yani kendime ait şöyle böyle emniyetli bir istikbalin eşiğine ayak bastıktan sonra, bir gün Abdüsselâm Bey benim behemehal Emine ile evlenmem lâzım geldiğini söyledi. Zaten evinden çıktığım yoktu. Kendisi sabah akşam bunun için ısrar ediyordu. Evlenme işi bu yakınlığı rahatlaştıracak, tabii kılacaktı.

Mademki baba oğul gibiyiz... Emine ile bu baba oğulluk bir düğüm daha kazanacaktı. Emine benden iyisini bulamazdı. –Hakikatte bulurdu. Bulması lâzımdı. Zavallı Emine! –Benim de şimdilik ondan iyisini bulmam oldukça güctü. Arada yabancılık denen şey, binaenaleyh alışma güçlüğü, falan da yoktu. Yeni ve parasız evlileri o kadar korkutan ev açmak, geçim sıkıntısı, yalnızlık gibi şeyler de –Abdüsselâm Bey bu yalnızlık kelimesinin üstünde bilhassa duruyordu- bu sıkıntılı zamanda, çarşı diliyle işlerin kesat gittiği günlerde, zarurî olarak ev kadrosuna, hattâ ısrar ettiği gibi üvey annem gelirse, iki kişi birden ilâve etmiş olacak, senelerdir o kadar aksi giden talihinden bu suretle öç alacaktı.

Üvey annem gelmedi. Babamla o kadar mesut olduğunu sandığı evi terk etmek istemiyordu. İnsanların saadet anlayışları da gariptir. Kitaplara bakarsanız, kendilerini dinlerseniz, insan oğlunun esas vasfı akıldır. Onun sayesinde diğer hayvanlardan ayrılır. Beylik söziyle, hayata hükmeder. Fakat kendi hayatlarına teker teker bakarsanız bu yapıcı unsurun zerre kadar müdahalesini göremezsiniz. Bütün telâkkileri, hususî bağlanışları hep bu aklın varlığını yalanlar. Üvey annem, Soğanağadaki evde bizimle beraber oturmayı, “Bir başkasının evinde benim ne işim var? Haydi, senin hakikî annen olsam neyse... Sana bile bakıma yabancı sayıldığıma göre...” gibi bir sebeple reddetseydi aklım elbette yatardı. Fakat senelerce uzakta bekledikten sonra bir sığıntı gibi girdiği, hiçbir zaman hakkiyle benimsenmediği, o kadar yıl bir yatalağa baktığı, bir gün yüzü gülmediği evimizi, geçmiş saadetleri adına bırakmıyacağını söylemesi beni âdeta çıldırtmıştı.

(...)

Tanpınar, A. H. (1992). *Saatleri Ayarlama Enstitüsü*, Dergâh Yayınları, İstanbul, s.67.

Kelime Dağarcığı:

behemehâl: Her halde, ne olursa olsun, mutlaka. **bilhassa:** Özellikle. **binaenaleyh:** Bundan dolayı, bunun için, bunun üzerine. **debdebe:** Görkem. **istikbal:** Gelecek. **mamafih:** Bununla birlikte. **mazi:** Geçmiş. **muavazeme:** Denge. **nisbî (nispî):** Birbirine göre, önceki duruma göre. **nizam:** Düzen, kural. **saadet:** Mutluluk. **zarurî (zaruri):** Zorunlu, gerekli.

1. Metinde geçen anlamını bilmediğiniz kelimelerin metni anlamınızı etkilememesinin nedenleri hakkında neler söyleyebilirsiniz?

2. Romandaki karakterin hayatından bir kesit anlatılmıştır. Buradan hareketle roman kişinin özellikleri hakkında neler söyleyebilirsiniz?

3. Romanda olayların akışını belirleyen asıl soruna **temel çatışma** denir. Metinde işlenen temel çatışmayı belirleyiniz. Bu çatışmanın temaya etkisini açıklayınız.

4. Olayın geçtiği zamanın ve mekânın özellikleri nelerdir?

5. Edebiyat eseri, yaşanmış ya da yaşanması muhtemel bir olayı anlatıyor olsa da edebî eserdeki gerçeklik, kurmaca bir gerçekliktir. Bu gerçeklik, yazarın süzgecinden geçmiş, kendi hayal dünyasında kurgulanmıştır. Bu nedenle romanlarda anlatılanlar yazarların yaşadığı dönemin kültürel, sosyal, siyasi gerçekliğini yansıtır. Bu bilgiyi de göz önünde bulundurarak metnin yazıldığı dönemin sosyal ve kültürel gerçekliğini yansıtan bölümleri gösteriniz.

6. Metinde kullanılan öyküleyici ve betimleyici anlatım biçimlerine örnekler veriniz.

7. Yazarın roman anlatıcısı olarak romanını yazış biçimine: olay, yer ve zamana karşı takındığı tutumuna **bakış açısı** denir. Üç farklı bakış açısı vardır. **Hâkim bakış açısına** göre anlatıcı olayları ve kahramanları denetleyebilen, romandaki her türlü akışı adeta tepeden bütünsel olarak gören konumdadır. Kahramanların aklından geçenler dahil, psikolojileri bu bakış açısıyla yansıtılabilir. **Gözlemci bakış açısında** anlatıcı yalnızca dışarıdan görebildiklerini, tanık olduklarını yansıtır. **Kahraman bakış açısında** ise romandaki örgü kahramanların birinin bakışından anlatılır. Bu bilgilerden hareketle okuduğunuz roman hangi bakış açısıyla yazılmıştır? Gerekçeleriyle açıklayınız.

8. Metnin anlatımında veya içeriğinde ilginizi çeken unsurlar nelerdir?

9. Saatleri Ayarlama Enstitüsü iki uygarlık arasında bocalayan toplumumuzun yanlış tutumlarını, davranışlarını, saçmalıklarını alaya alan, eleştirel bir romandır. Eser, çocukluğu Abdülhamit Dönemi'nde geçen Meşrutiyet ve Cumhuriyet dönemlerinde de yaşayan Hayri İrdal'ın anıları şeklindedir. Ahmet Hamdi Tanpınar, şiirde sembolist bir ifade tarzı kullanırken romanlarında sosyal temaları tercih etmiştir. Romanları, zengin hayat hikâyesinden taşarak Türkiye meselelerine kendine has yorumlar getirir. Medeniyet değiştirme girişimlerinin insanımızı soktuğu çıkmazları araştırırken yaptığı tahliller, insanımız ve toplum yapımız açısından dikkate değer hükümler taşır. Ahmet Hamdi Tanpınar ile romanı arasında nasıl bir ilişki olabilir? Değerlendiriniz.

10. Aşağıdaki cümlelerde kullanılan altı çizili kelimelerin günümüzdeki kullanımlarını yazınız.

GEÇMİŞTEKİ KULLANIMI	GÜNÜMÜZDEKİ KULLANIMI
Kendi köşesinde hiçbir nizamla <u>girmiyen</u> bir zamanı sayıklıyordu.	
Böylece dört ayrı mevsimin reçellerini bir günde <u>tatmağa</u> mecbur olmuştum.	
Şehzade Camiinin, <u>Direklerarasının</u> arkasından gidip geliyordum.	
İçinden <u>Abdüsselâm Beyin</u> indiğini gördüm.	
Bir de karısı ölmüş olan Ferhat Beyle <u>yapyalnız</u> oturuyordu.	
Beylik <u>söziyle</u> , hayata hükmeder.	
Bir gün yüzü gülmediği evimizi, geçmiş saatleri adına <u>bırakmıyacağını</u> söylemesi beni âdeta çıldırtmıştı.	

5. ÜNİTE: Roman

Konu	Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatından Bir Roman Örneği	⌚ 40+40 dk.
Kazanımlar	A.2. 2. Metnin türünün ortaya çıkışı ve tarihsel dönem ile ilişkisini belirler. A.2. 3. Metnin tema ve konusunu belirler. A.2. 5. Metnin olay örgüsünü belirler. A.2. 9. Metindeki anlatım biçimleri ve tekniklerinin işlevlerini belirler. A.2. 11. Metinde millî, manevî ve evrensel değerler ile sosyal, siyasi, tarihî ve mitolojik öğeleri belirler. A.2. 13. Metni yorumlar. A.2. 16. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.	

Yönerge

Aşağıda verilen metni okuyunuz. Soruları metni göz önünde bulundurarak cevaplayınız.
(Metnin aslına sadık kalınmıştır.)

YORGUN SAVAŞÇI

Bandırma rıhtımına yarım mil kala, rüzgâr birden düşmüş, iri taneli mayıs yağmuru başlamıştı.

Kapıdağlı Temel Reis'in seksen tonluk odun kayığı birden yavaşlayıp durdu.

Tayfalar, boşalıp sarkan eski yelkeni acele indirip sardılar, hantal botu, arkadan öne alarak küreğe oturdular.

Bunları, kumanda beklemeden, kendi başlarına yapmışlardı.

Temel Reis, tekne yedi mil giderken nasılsa gene öyle idi. Gagaburnu'nun üstünde sarı kaşları çatık... Kırçıl bıyıklarının altında morumsu dudakları sımsıkı... Çıplak ayağıyla tuttuğu dümen yekesini sulara göre oynatarak dimdik karşıya bakıyor, başına sardığı kırmızı mendille, düşman kalyonuna rampa edecek bir korsan reisine benziyordu.

Yüzbaşı Cemil, güldüğünü göstermemek için elini ağzına kapattı:

— “Bandırma Yunan bayrağından görünmüyor.” dedindi Reis... Hani bayraklar?

— Yağış fazla olmuştur da, toplanmışlardır ıslanmasın diyerekten... Uyy akıllarına tükür-düklerim...

Bir yük treni, düdüğünü öttürerek, tünele doğru gidip geliyordu. Rıhtım boyunda doldurup boşaltılan kayıklar vardı.

Tepelere sıralanmış yeldeğirmenleri, tüten bacaları, ak minareleriyle Bandırma, hiçbir kuş-kusu yokmuş gibi, herhangi bir bahar gününün akşamını yaşıyordu.

Cemil kalpağını düzeltti. Avcı biçimi ceketinin önünü ilikleyip külot pantolonunun içine, tam göbeğinin üstüne bağladığı kocaman parabellum tabancanın belli olup olmadığına baktı. Teğmen Recep'in uydurduğu tüccar kağıdının yerinde durup durmadığını anlamak için göğüs cebini yokladı.

— Burada asker emeklileri derneği varmış...

— Varmıştır. Ben bilmem... Bandırmalı bilir.

— Gidiş geliş kâğıtlarına bizim polis mi bakıyor?

— Bizim...

— Tanır mısın polisleri?..

— Tanırım. Dursun polis hemşeridir. Ali polis hemşeridir. Hüsnü Efendi hemşerimiz sayılır, Karadenizlidir. Amasralı...

— Bakalım İzmir'den ne haber?

— Bakalım...

— Yağmur, denizin üstünden kaymış, kasabanın kuzeyine kümelenmişti. Rıhtıma varmak yarım saat sürmedi.

Cemil, küçük bavulu alıp karaya atladı.

- Teşekkür ederim Temel Reis...Dönüşte Recep Efendi'yi göreceksin değil mi?
- Elbette...
- “Sağ esen çıktı.”dersin. Eve haber yollayacaktı!
- Yollar...
- Kim bakacak kâğıtlara?..

Bakaydılar burada bakarlardı. Geç git! Koca İzmir'i Yunan almış... Yere batsın kâğıtları... Cemil, karşı dükkânlardan, eve hep kendisini gözetliyorlarmış gibi, tedirgin yürüdü. İki üç köşe dönerse, Anadolu toprağına dalıp Anadolu milletine karışacakmış gibi, gittikçe hızlanıyordu. Yanından geçtiği insanların kendisiyle ilgilenip ilgilenmediklerini gözetledi. Herkeste bir canından bezmişlik, bir uyurgezerlik vardı. (...) Tütüncü parayı bozarken, asker Emeklileri Derneği'ni sorup sormamayı düşündü.

Adam bir yandan paraları önüne koyuyor, bir yandan kendisini süzüyordu:

- Sen de Bekir Sami Bey'in yanında mısın efendi?

— Ben mi?... Tezgâhın üstünden paraları almakla uğraşıyor gibi yaparak hemen karşılık vermedi. Evet...

— Allah sizden razı olsun... Allah tuttuğunuzu altın etsin!.. toprağımıza ayak basmanızla bize taze can geldi. Ben olura olmaza ağlar herif değilim, geçen hafta Yunan İzmir'e çıkıp buradaki gâvurlar kasabayı Yunan bayrağına boğunca ağladım, bir de siz gelip gâvur bayraklarını indirince ağladım. Salt bizim evdeki karıların duası ölünceye kadar hepinize yeter. Allah razı olsun! Allah ömrünüzü... Allah kazadan beladan...

— Gözlerini kuruladı. Ak sakalı yüzüne yaşlı kadınların umutsuz acılığı gelmişti. Dilinden Rumeli göçmeni olduğu anlaşıyordu.

Cemil, kurnazlık edip, “Evet” demesinin tadını çıkaramadan, birini dolandırmanın utancını duymuştu. Adamın omzunu okşadı:

- Sen de sağ ol arkadaş... İki adım atıp döndü. Burada asker emeklilerin derneği varmış...

— Var evet... Hasan Efendi'nin kahvesi... Hasan Efendi de sizden... Deniz subaylığından emeklidir. Hasan Efendi... Cemil dükkândan telaşla çıktı. Nah şu ilerdeki çeşmeyi kıvrıl... İn baş aşağı... Camından yazısın görürsün... Allah yolunuzu açık etsin beyim... Bulamazsan ben de geleyim... En iyisi bu..

- İstemez. Teşekkür ederim. Ben bulurum. Siz işinize bakın!

- İş de neymiş... Ver şu bavulu...

Cemil, bavulu hemen arkasına sakladı:

- Olmaz! Hayır... Ben taşırım! Hiç gelmeyin siz... Küserim sonra... Bırakın rica ederim!...

Bavulu biraz çekıştirdiler. Bırakın! Bekir Sami Bey kızar böyle şeylere... Bize söz gelir.

Adam elini çekiverdi. Yeşil gözlerine birden umutsuzluk dolmuştu. Kekeledi:

— Götürseydim... Nerden bilecek Bekir Sami Bey... Kaç para eder, şuncacık yardımımız dokunmayınca...

Cemil, olayın önemini beş on adım gittikten sonra anlayabilmişti. Üst üste yutkunuyor, gözlerini kırıştıırıyordu. “Tutuyor millet bizi... Millet bizi seviyor!...” “Birden canlanmış, başının içini, sarhoşluğa benzer tatlı bir duman kaplamıştı. “Ne hayvanım ben... ne hayvanım ben... Ne kadar avanağım!...”

Temel Reis'in kayığından, mor bulut kümelerine benzeyen sıra dağlara bakıp ne kadar boşuna kuşkulanmıştı. “Bizi İstanbul'un karmakarışık umutsuzluğu sersem etti. Dünya battı sandık...” (...)

Selahattin'le Teğmen Faruk telgrafhaneye yerleşmişlerdi. Bir yandan çevredeki birliklere, noktalara, askerlik şubelerine Bekir Sami Bey'in Kolordu Komutan Vekilliği'ne atandığını bildiriyorlar, bir yandan Manisa'yı bulup Mevki Komutanı Ahmet Zeki Bey'i makine başına getirmeye çabalıyorlardı.

Telgrafçılar, gece gündüz var güçleriyle uğraştıkları halde, haberleşme, bir türlü düzene girmemişti. Konuşmalar sık sık kesiliyor, seslenilse duyulacak kadar yakın bir yeri bulmak için yüz-

lerce kilometre dolaşmak, akla gelmez merkezlerin yardımını gerektiriyordu.

Oysa bu saate kadar, memleketin hiçbir köşesinde hiçbir çarpışma olmamış, düzeni bozacak hiçbir karışıklık baş göstermemişti. Düşman, İzmir'den sonra girdiği köylerde, kasabalarda, halka çok yumuşak, çok kibar davranıyor, rütbesine göre subayları selamlayıp bayrağa saygı göstererek Yunan ordusunun korkulacak bir kuvvet olmadığını yaymaya çalışıyordu.

Millet, İzmir'in işgali haberiyle içine düştüğü şaşkınlığı üstünden atamamış, donup kalma halinden henüz kurtulamamıştı. Bu sebeple yollarda göç karışıklığı, istasyonlarda birbirini ezen panik kıyameti yoktu. Daha hiç kimse yerini yurdunu, evini ocağını bırakıp eline geçeni, varsa atına arabasına, öküzüne eşğine, yoksa sırtına yükleyerek yollara düşmemişti.

(...)

Kemal Tahir, *Yorgun Savaşçı*, İthaki Yayınları, 2005, İstanbul.

1. Esir Şehir Üçlemesi'nde Millîcileri İşgal Kuvvetleri'nin baskısı altındaki İstanbul'da anlatan Kemal Tahir, *Yorgun Savaşçı*'da onları Anadolu'yu gönderir. 1919 ve 1920 yıllarında İstanbul'daki örgütlenmeleri ve Anadolu direnişini anlatan *Yorgun Savaşçı*, Cumhuriyet'in kuruluşuna giden sürecin romanı olarak da okunabilir. Verilen bölümdeki insani ilişkiler ve sosyal ortam düşünüldüğünde benzer olaylar günümüzde de yaşanabilir mi? Açıklayınız.

2. Roman hikâyeden bazı yönlerden ayrılır. Romanda kişi kadrosu hikâyedekine göre daha fazladır. Zaman ve mekânın kullanımı geniş ve çeşitlidir. Kişiler ve mekân betimlemeleri hikâyedekine göre daha ayrıntılıdır. Hikâyede tek olay üzerinde durulurken romanda olaylar zinciri söz konusudur. Romanda olayların bir ana olay etrafında gelişip sıralanması ile oluşan yapı unsuruna ise **olay örgüsü** denir. Romandaki kesitte olay örgüsünü sıralayınız.

3. Metnin tema ve konusunu belirleyiniz.

4. Romandaki temel değerlerden biri vatanseverliktir. Bu değer günümüzde de geçerliliğini sürdürüyor mu? Tartışınız.

5. **Roman**; yaşanmış ya da yaşanması mümkün olan olayların yer, zaman ve kişilere bağlı olarak anlatıldığı güzellik ve heyecan verecek biçimde yazılmış uzun, kapsamlı, kurmaca edebî metinlere denir. Romanlar yazıldığı ve anlattığı dönemin toplumsal, kültürel, ekonomik siyasi, estetik özelliklerinden etkilenir; bunları dönemin zihniyeti olarak yansıtır. Bu bilgilerden hareketle metnin yazıldığı dönemin sosyal, kültürel, siyasi gerçekliğini yansıtan bölümleri gösteriniz.

6. Tarihî olayları ve kişileri konu alan romanlara **tarihî roman** denir. Romanlar konularına göre macera romanı, sosyal roman, bilim kurgu romanı, psikolojik roman, fantastik roman, polisiye roman, tezli roman, egzotik roman olarak türlere ayrılabilir. Tarihî bir olayı konu alan bir romanda anlatılanlarla tarihî gerçeklik bire bir örtüşür mü? Tartışınız.

7. Metindeki kurmaca gerçeklik ile dönemin gerçekliği arasındaki ilişkiyi karşılaştırınız.

8. a) Metinde kullanılan anlatım biçimlerini belirleyiniz.
b) Metinde kullanılan diyalog tekniğinin metnin anlatımına katkısını yazınız.

9. Aşağıdaki cümlelerde geçen zamirleri bularak çeşidini karşısına yazınız.

Bunları, kumanda beklemeden, kendi başlarına yapmışlardı.	
Cemil, karşı dükkânlardan, eve hep kendisini gözetliyorlarmış gibi, tedirgin yürüdü.	
Allah sizden razı olsun	
Cemil, kurnazlık edip, “Evet” demesinin tadını çıkaramadan, birini dolandırmanın utancını duymuştu.	
Tutuyor millet bizi... Millet bizi seviyor!...	